

Reeuwijks of Dubbel(d) Verlaat

Reeuwijkse sluisje

Reeuwijks Verlaat

Het schutten van de schepen

Gouda heeft al eeuwenlang een bijzondere band met water. Tot op de dag van vandaag is de 'watergeschiedenis' te zien in de sluisen, bruggen en gemalen in en om de stad. Een bijzonder stukje van die geschiedenis ligt bij de Breevaart tussen Reeuwijk en Gouda. Het is een romantisch, idyllisch plekje met een bijzonder verhaal. Markant onderdeel hiervan is het Reeuwijks of Dubbel(d) Verlaat.

Verlaat betekent sluis en het woord Dubbel(d) geeft aan dat de sluis aan één kant twee uitgangen heeft die elk op een water met eigen waterpeil uitkomen. Het Reeuwijks Verlaat is daarmee een zogenaamde driewegsluis: een sluis die drie waterwegen met elkaar verbindt. In Nederland zijn er in totaal maar drie van dit soort sluisen. De twee andere liggen in het noorden van het land en het Reeuwijks Verlaat is de kleinste en de oudste. De sluis is sinds september 2009 gemeentelijk monument.

Geschiedenis

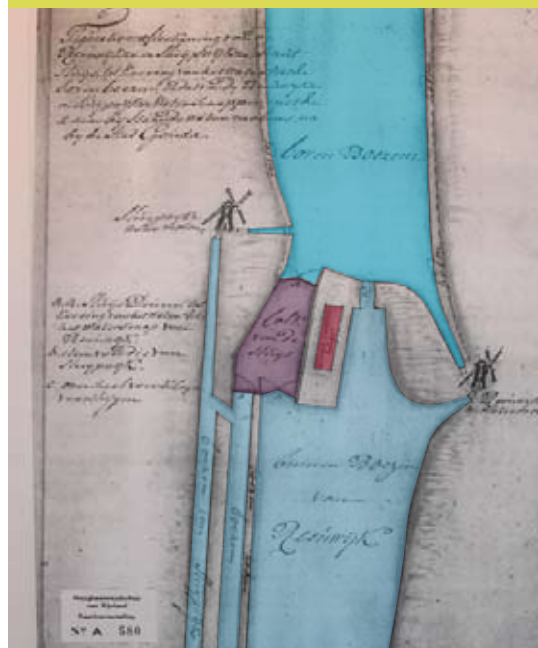
In de loop der eeuwen ontstonden in het Hollandse veengebied verschillende polders met elk een eigen waterpeil. De afwatering gebeurde per polder afzonderlijk via de rivieren de Hollandsche IJssel en de Oude Rijn. Aan het begin van de zeventiende eeuw zijn belangrijke maatregelen genomen in het gebied rond Gouda die we nu nog steeds terug kunnen zien. Zo zijn er in 1604 en 1608 aan weerszijden van de Breevaart twee poldermolens gebouwd. Eén molen beemaalde de polder Reeuwijk, de ander de polder Sluipwijk. Deze molens hebben dit ruim drie eeuwen gedaan!

Vanaf 1604 loosden de polders Reeuwijk en Sluipwijk beide op de Hollandsche IJssel. De polders hadden een verschil-

lend waterpeil, maar de weteringen kwamen samen ten hoogte van het huidige Reeuwijks Verlaat in de Breevaart. Vanaf dat punt hadden zij een gezamenlijke afwatering naar de IJssel. Een deel van het water liep via de Karnemelksloot naar de Goudse Fluwelensingel, waar het via de Hanepraaisluis op de Hollandsche IJssel terecht kwam.

Omdat de boeren goederen moesten vervoeren van Reeuwijk naar Gouda, werd een schutsluis gebouwd: het Reeuwijks Verlaat. Vanwege de verschillende waterpeilen van de polders kreeg de sluis een dubbele uitgang: een zogenaamd dubbel verlaat of driewegsluis. Aan de noordkant van de sluis liepen nu naast elkaar twee

Overzichtstekening uit 1801

afzonderlijke weteringen met een verschillende waterhoogte, gescheiden door een smalle kade. De ene wetering liep langs de Bodegraafse Straatweg naar Bodegraven en werd ook wel Reeuwijkse wetering of Vaarwetering genoemd. De andere wetering, de Molenvliet, liep naar de polder Sluipwijk en mondde uit in de vaart langs de Platteweg.

Gemaal

Aan het eind van de negentiende eeuw bouwde het hoogheemraadschap van Rijnland een stoomgemaal op de Hoge Rijndijk bij Zwammerdam. Het verving een aantal poldermolens, maar niet de molens langs de Breevaart. In 1934 bouwde Rijnland het huidige elektrische gemaaltje naast de sluis. De Sluipwijkse molen is begin twintigste eeuw verdwenen en van de Reeuwijkse molen is alleen de molenstomp bewaard. Die doet nu dienst als woning. Het gemaaltje uit 1934 is nog steeds van groot belang voor de bemaling van het gebied.

Restauratie van het Reeuwijks Verlaat

In 1868 is de sluis ingrijpend veranderd en kreeg zijn huidige vorm. De gedenksteen met het jaartal 1868 herinnert daar nog aan. In 1972 is het sluishoofd richting Sluipwijk dichtgemetseld. Omdat inmiddels beide weteringen hetzelfde waterpeil hadden, was het niet nodig beide deuren te houden. De kade tussen beide weteringen, is nu een smal wandelpad. Het Reeuwijks Verlaat wordt nu vooral gebruikt door de recreatievaart van en naar de Reeuwijkse plassen.

Bij de huidige restauratie worden de muren van de sluiscolk opnieuw opgebouwd in IJsselsteentjes. Er komen nieuwe sluisdeuren en de voetgangers/fietsbrug over de sluis wordt vernieuwd en verbeterd. Het bedieningsmechanisme krijgt nieuwe lieren met kaapstanders. In plaats van asfalt komt er klinkerbestrating. Maar het meest in het oog springend is dat deur, die in 1972 is dichtgemetseld, wordt hersteld. Daarmee krijgt de sluis zijn oorspronkelijke karakter van driewegsluis weer terug. De sluis wordt in april 2010 weer in gebruik genomen.

colofon

uitgave: gemeente Gouda
illustraties: Streekarchief Midden Holland
druk: Drukkerij Twigt bv Waddinxveen
oplage: 1.000

© gemeente Gouda, januari 2010